

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 5.

Szabad választás.

Régi história, mindenki ismeri, amit most felemlitek.

Egy király egyszer az öcsésének ígerte a trónt, de mégis a fia számára szeretne volna megkeríteni. El hívta hát egyszer az öcsését, hogy számoljon vele. Kardot és koronát tett egy párnára és biztatta öcsését: válasz szabadon, korona kell-e vagy kard. Bélának megvolt ugyan ígérve a korona, jussa volt hozzá, mégis a kardot választotta, mert gonosz szándékkal lesték egy függöny mögül s jaj neki, ha a korona után nyul.

Ez volt az első szabad választás Magyarországon.

Az után sok idő telt el, hiszen ez egy a XI-ik század közepén esett meg. Volt oligarka uralom, volt rendiség, volt önkény is, míg elérkeztünk a demokrácia fogalmához.

A demokratikus alapon szervezkedett országok, 48 óta mi is, a nemesség privilégiumait megszüntették, jussait nemzeti közkinccsé tették. Magasztos elv vezette őket, mely elv szerint mindenki szabadon választhatja élete pályáját, nyilváníthatja meggyőződését, kritikát gyakorolhat

a kormányzási rendszer felett, sőt bele szólhat abba, irányíthatja szavazata által. Ezt nevezik aztán a polgárok legszentebb jogainak.

Az az így kellene lenni, de sajna! minden elv másképp néz ki papíron és másképp a praxisban.

Ha valaki szabadon akarja választani pályáját — szembe találkozik a protekcióval; ha szabad véleményt hangoztat, — be török a feje s ha voksol? nem is sejtett terrorizmusra talál.

Szabadelvű Endre felajánlotta a paktumot a 48-as Bélának, az elfogadta, utána nyult s akkor egy pár fanatikus kirohan a függöny mellől, mely mellett idáig rejtőzött s megakarnák fojtani egy kanál vízbe a 48-asokat, mert jussuk szerint tettek. Ugyan ki ezeknek az uraknak a dugaszban tartott Salamonia, hogy ilyen szörnyű hü-hót csaptak? Járt a lecke az ellenzéknek, hogy mint kell cselekedniök, a szidás azért amit cselekedtek; cikkekben hirdetik, hogy ők ezt nem tűrhetik, nem is tűrik, hogy a párt azt jelölje, akit akar, hanem tessék azt be venni a lisztába, akit mások akarnak; azután majd beszélhetünk szabad választásról.

Még egy másik jel is mutatja, meny-

nyire messze esett az alma a fájától, a most divó választások a demokracziától, mely teremtette.

Bizonyos huzódozást látunk a polgári elemtől. Olasziban kandidációba sem veszik őket, Ujvároson már előre jelezte egyik lap, egy jelöltről való megemlékezésében, hogy pl. Milibák, vagy Cser Jánosra miért szavazna az ember. ha az ő általa favorizált jelöltre is szavazhat, vagy amint másik számában virág nyelven írja, miért szavazna ő Pityi Palkóra, vagy Fa Jankóra azért, mert pártja paktumot kötött.

A törvény azt mondja, hogy aki választó, az választható is, személy válogatást a törvény nem ismer. Éppen ez a demokratikus törvények dogmája. Micsoda elv engedi meg, hogy ki zárjunk egy hatalmas társadalmi elemet arról a helyről, ahol az ő javáról és pénzéről van szó?

Ember kell a gátra, ha a város lakóinak érdeke védelméről van szó; ha valaki mint ember megbízható, senkinek nincs joga azt mellőzni, mert polgár ember. Olasziban is ez a kevésbe vevés okozta, hogy külön lisztát csináltak a polgárok, melyből minden hivatalos jelöltet kihagytak.

Őszintén kell tartani a szabad választás elvét és visszautasítani a terro-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy főparancsnok ur.

Irtta: Kincs István.

A sukorai patikárusnőről általánosan tudva nagyon, hogy minekutána husz és néhány esztendőn keresztül élt volna boldogházasságban az ő kedves férjével, Simon Ábellel, hát a jó Isten tudja — miként mikéntsem, egyszer nem ismerte meg Ábelt.

Éjfél tájban vergődött haza, csak hogy olyan furcsa mundeában, hogy a patikárusné menten nyakontörüli, ha bevett szokásához híven csókra zsugorítja a száját. Mert hát hogy újra mondjam, hunczut legyen Simonné neve, ha ráismert a férjére.

Fekete ünneplőben ment el hazulról, s hogy visszatért, olyan volt mint valami cizfrább fajta lovassági generális. A nadrágján széles piros sáv, mellén atilla, de olyan, melynek színét a tenger aranyujtás miatt megse lehetett határozni, a fején meg fehér tarajos sisak, olyan imponáló lófarkkal, hogy szegény patikárusné azzal fogadta:

— Mivel lehetek szolgálatára tábornagy ur? Hanem Simon Ábelnek se kellett több.

Irtózatos kacajra fakadt s csak éppen hogy el tudta rebegni a végén:

— No nézd a bolondot! Zsuzsi, Zsuzsi, hát már a tulajdon törvényes hites uradat sem ismered meg?

Zsuzsánna ő nagyságánakerre persze tátva maradt asszaja. Meg lehetett volna olvasni mind a harminczkét fogát benne, ha a borbély ötöt történetesen ki nem rántott volna már. Bizony nehezen ment, míg azt a tátott effetát úgy össze tudta csuporítani, hogy azon a szó megtalálja a kijárást.

— Á — ábel? Te vagy? Csaku — ugyan te?

— Hát persze, hogy én és nem a sógorom.

— De az Isten szerelmére! — fakadt ki keserűen az asszony — megittad az eszedet? Mért csinálsz bolondot magadból?

— Bolondot? — rázta a fejét Ábel — hiszen talán teljes életemben nem voltam okosabb. Épen annak a nagy okosságomnak köszönhetem, hogy a mai napon megtettek a sukorói tűzoltók főparancsnokának. Úgy nézz ám meg, asszony, hogy ezentul főparancsnok létemre kommandérozni is fogok. Rajtad kezdem.

— Eredj aludni, látom már sokat szoptál

be a jóból. Hogy tudsz annyira félrebeszélni — méltatlankodott az asszony.

— A tiszta valóságot mondom — erősködött Simon Ábel — csak van szemed. Nézz ide hát, ha mondom s ha megnézel, hát láthatod, hogy a sukorói tűzoltók főparancsnok áll előtted testestül lelkestül.

Bizonyosság okáért meg is fordult életpárja előtt, hogy hátul is szemügyre vehesse az új főparancsnokot.

Hanem a szemle csipetet sem emelte Ábel tekintélyét, mert az asszony hahotára fakadva mondá:

— Benned hát vargát fogtak a tűzoltók. Tudod is te, mi fán terem a tűzoltóság.

— Tudom bizony. Hát hogy ne tudnám — méltatlankodott a patikárus. — Tudod, galambom, a tűzoltók mestersége olyan mesterség, melyet senkinek nem kell tanulnia s melyhez mégis mindenki ért. Más dolgunk sincs, mint közbe parádézni, a lábunkat trombitatikusra rakni, nyáron majálist, télen bált tartani s egy nagy-gyakorlat előtt és után pár hordó bort és sört meginni. Hitemre mondom, galambom, ennyi az egész. S azt csak megengeded, fiam, hogy annyihoz értek?

— Értesz, értesz, kivált mert az ivás is benne nagyon. De hátha tűz üt ki valahol?

Elismert legjobb minőségű kész
FEHÉRNEMŰEK.

Dr. Jéger-féle

alsóing és nadrágok.

Elegánsesőernyők, nyakken-
dők, harisnyák és kestyűk.

BECZKAY LAJOS

Nagyváradon, Szt.-László-tér

A „MENYASSZONY“-hoz.

Elegáns őszi téli kelmék,
kitűnő minőségű
vásznak,ágyterítők, függönyök,
kész női derekak (blousok.)Selyem és téli kendők minden kivételben,
feltűnő olcsó árak mellett.

rizálás kísérletét vagy a kasztok szerinti válogatást.

Minden választó tudatában van jogának, sem becsapatni, sem terrorizálni ne engedje magát.

A földadó leszállítása.

Aki figyelemmel kíséri a hírlapok országgyűlési rovatát, csaknem naponként megtalálja az elnöki előterjesztések között a földadó leszállítását kérő feliratokat, ami elég meggyőző tanubizonysága annak, hogy mily sürgős teendő volna a földadó reorganizációja.

Talán ezen sürgető feliratoknak, talán saját belátásának engedett a pénzügyminiszter, amidőn az 1899-iki költségvetésben földadó címén a jelen évinél fél millióval kevesebbet vett föl;

Mintegy 316 ilyen földadó leszállítás iránti kérvény fekszik a Ház asztalán. 316 község kérvénye, hogy a magas kormány legyen irántuk irgalmas s a földet, mely minden jövedelmi forrásnak s mely a rossz természetű viszonyok, silány áralakulások és értékesítési viszonyok miatt a tőke 3—4%-ot alig hozza meg, — ne rójjá meg oly elviselhetetlen adóval.

A t. Ház ezen apró-cseprő alkalmatlankodásokkal rövidesen bánik el, rövid bemutatás után irattárba teszi.

És még igen sokszor zörgethettek földhöz ragadt szegény emberek azon az ajtón, míg kérelmek meghallgatásra talál.

A mi parlamentünk.

A kormányparti sajtó egyik előkelő organuma a »P. H.« imigy szólja el magát Bánffy br. miniszterelnök teremtményéről, a jelenlegi magyar parlamentről:

»A képviselőház az állampolgárok mindennapi életétől annyira el van szakadva, hogy még az évi büdzsét sem tárgyalhatja annak idején és az ahhoz illő lelkiismeretességgel.«

»Megverte az isten az országot az ilyen parlamenttel!«

»A mostani képviselőház kompozíciójánál fogva sem tartalmazza Magyarországnak oly

intellektuális elemeit, amelyekből nagyobb evolúciót várhatna a nemzet.«

»Maga a politikai és másnemű tudás is oly gyarlón van benne képviselve, hogy szinte sanyaruság nézni; a vagyonszerzési képesség pedig oly bőven, hogy néha szinte megdöbben az ember tőle, még pedig pártkülönbség nélkül.«

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 5.

A mai ülésen bizonyos izgatottságot keltett, hogy Lepsényi megjelent a Házban. A függetlenségek a néppártot vonták kérdőre, de azok kijelentették, hogy Lepsényi kilépett a pártból s nem tartozik hozzájuk.

A függetlenségi párt tanácskozott, hogy mit tegyen, de mivel a jobboldalról Bánffy átküldte hozzájuk Perczel Dezsőt és Nagy Mihályt, hogy felhecczeljék őket, — azért se csináltak Lepsényi ellen semmit!

Az ülés így folyt le.

A csongrádi indítvány.

Láng Lajos elnök: Az ülést megnyitja és a múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatja Csongrád vármegye közönségének feliratát, továbbá Peás szabad kir. város közönségének Aidinger Ferenc képviselő által beadott feliratát, melyben a Ház tanácskozásainak nyugodt és normális rendjét helyreállítani, azt a jövőre is biztosítani és az előterjesztett törvényjavaslatokat sürgősen elintézni kéri.

Fölkiáltások jobbfelől: Éljen! Éljen!
Felkiáltások balfelől: Le vele! (Zaj.)

Elnöki jelentések.

Láng Lajos: Bemutatom azonkívül Nagymácsé község lakosainak Eszterházy Mihály gróf és Élesd község lakosainak Kobek István által beadott kérvényeit, a politikai, gazdasági és erkölcsi bajok orvoslása tárgyában.

Psik Lajos előadó bejelenti, hogy Kemény Géza báró mandátumát a törvény kellékeinek megfelelően kiállítottinak találta s nevezett képviselőt a szokásos 30 napi idő fenntartásával igazolt képviselőnek elismerte.

noki vezényszót. A fecskendők nemsokára működni kezdtek s a füst mindjárt annál vigabban gomolyodott az ég felé!

— Ki az a bolond, ki amott parancsol?
— hangzik egyszer csak a háttérben.

— Víz! — ordítja Simon Ábel.

— Csákyát! — lármáz egy másik, ki a szomszéd falu tűzoltóit vezényelte.

A sukorói fecskendők megfeneklenek.

— Víz! — ordítja a főparancsnok.

— Elő a csákyával! — lármázza a másik.
— Szét kell bontani a raktárt.

— Víz! — kiabál torkaszakadtából Simon Ábel, a patikáros.

— Botot neki! — jön vissza rá a vízhang — beh számár parancsnokotok van. Víz! akarja megvadítani az oltatlan meszet, csak éppen az kellene még. Elő emberek a csákyával, szét kell szedni a bódét s a tűz lokálzávalva van — ne hallgassatok arra a számárra.

Ha Simon Ábel történetesen más ember, akkor nyomban elégtételt szerez magának ama lealázó bánásmóddért, melylyel egy szemtelen ember az ő főparancsnoki hatáskörébe mer nyulni: ott terem menten az illető mellett s ugy a képére mászik az ő főparancsnoki tenyerével, hogy minden ujja megjelölje a maga lábnyomát rajta. Hanem hát Simon Ábel szerette a békességet s különösen rettegte a párbajt. Azért most, hogy tényleg látta embereinek nyílt lázadását, melylyel fölmondták neki az engedelmisséget s a másik parancsnok vezénylésére viz helyett tényleg inkább csákyával dolgoztak, hát olyan dühre gerjedt, hogy még talán soba teljes életében. S mert dühét nem volt kivel éreztetni, azért megragadta fényes csákóját szép tarajánál fogva s úgy vágta a földhöz, hogy a századik patikárosnak

Nyegre László bejelenti, hogy az interpellációs könyvbe be van jegyezve Molnár János az »Alkotmány« napilapnak befolyt jótékony adományok elkobzása tárgyában.

A napirend-vita.

A nap első szónoka Lázár Árpád volt. A nemzeti párt ez érdekes arcú tagja erős kifejezésekkel, ügyesen csoportosított argumentumokkal támadta a kormányt. Aztán az egységes magyar államra tért át. A jelen kormány éppen az egységes állam ellen dolgozik, mert a nemzetiségekkel szemben mindent feláldoz az egyedül üdvözítő pártérdeknek.

— A Mungóknak! — kiáltják a baloldalon. Lázár pedig folytatta:

— A nemzeti jogokat is apránként feladja ez a rendszer. A míg pedig a kormány nem változtatja meg politikáját, a melynek főelve ez a rendszer, addig nem érdemel bizalmat.

Ezután Bogyay Máté ősz alakja emelkedett fel döngő éljenzés közepette. Fájdalmasan emlékezik vissza az 1867-iki időkre, a mikor Deák Ferencz és társai vezették az országot. E férfiak utolsója most halt meg Horváth Boldizsár személyében. A nemzet most ki van szolgáltatva Bánffynak és társainak, akik nagyon eltértek már Deák hagyományaitól. A mai miniszterelnök rendszere négy éven át nem volt egyéb, mint furlang és erőszak.

— Ugy van! Ugy van! — zugott a baloldalon.

— Az ilyen kormány nem kívánhat önzetes parlamenttől bizalmat — fejezte be szavait Bogyay — és ezért a napirendet nem fogadja el.

A „kisgazda“.

Még éljenzett a baloldal és sokan gratuláltak az öreg Bogyaynak, amikor felállott szólásra Buzáth Ferencz. Kijelenti, hogy nem járul hozzá a napirendhez, mert nincs és nem lehet bizalma a kormány iránt. A nemzet világgosságot akar, a kormány pedig titkolózik. Pedik titokban csak a reakció szokott működni.

— Ugy van! Helyes! — a baloldal lelkesen tapsolt és éljenzett. Buzáth pedig folytatta:

— Röpiratokkal, álnok füzetekkel akarja a kormány a népet megnyerni. A kisgazda-röpiratból ládászámra küldöttek a főispánoknak. A ládákon ez a fölirat volt:

»Nedvesség elől óvandó!«

— Ugyis elég vizenyős! — kiáltották kacagva a baloldalon.

is becsületére vállott volna. Föl se vette többet, csak azt tette hozzá:

— Keressetek magatoknak más bolondot. A korezmában fizetni jó vagyok, de itt a kutya se hallgat rám? Megálljatok csak akasztófák! mégis attól vesztek meg, mit én adok be nektek.

Igazsága volt: patikáros létére ő keverte kinek kinek az utravallót a külvilági országra.

Simou Ábel haragosan tartott hazafelé. Azt hitte, otthon a felesége megvigasztalja. Pedig hát nem úgy volt, Zsuzsi meg éppen teljesen kivette a sodrából.

Az asszonyt a kíváncsiság rávette, hogy szintén elmenjen tüzet nézni s egyuttal tanuja legyen férje első dicsőséges szereplésének. Meg is adta az árát. A füst meg a szégyen megbolondította a fejét, úgy hogy mikor hazafelé, első dolga volt az inas után kiabálni:

— Víz! Miska, az Istenért csak hamar vizet!

Ekkor lépett be Simon Ábel.

— Víz! Miska, vizet! — kiáltotta az asszony.

A patikáros nem tudta, mi történik vele. A szoba fordulni kezdett körülötte minden tévelyestül. Ugy ordította el azután magát:

— Csákyát! Miska, botot! hadd verjem el a komiszat először életemben. Ide a csákyát! azzal házaitom össze a fejét.

Miskának azonban több esze volt, mint a szerető házaspárnak, nem hozott az sem vizet, sem csákyát, botot, csak elfutott a szomszédba s fölhaltott pár kupa pálinkát. Lassan csinálta, volt esze, hogy időt engedjen magának, hiszen míg odahaza Simon Ábelék többrendbéli istennyilákkal a kiélesített ellentéteket kiegyenlítik egymás között, ahhoz idő kell s addig fölösleges az inas otthon.

— Az a legnagyobb ritkaságok közzé tartozik — folytatá magyarázatát Simon Ábel. — De meg ha kiüt, hát hadd üssön. Arra valók a fecskendők, hogy eloltsák. Tűznél, fiam, a víz a fő, víz és mindig csak víz, mint az asszonyoknál, mikor fürdőre mennek a pénz és mindig csak a pénz.

A patikárosé találva érezte magát. Csak a múlt héten jött meg a tengeri fürdőből, hol férjének egynehány százását elusztatta. Fölbiggyesztette ajakát s nem szólt semmit. Férje akárhogyan illegette magát aranyos monderjában előtte, rá se hederített.

Szépén lefeküdt. És Simon Ábel mit tehetett volna egyebet, ő is szépen utána csinálta.

Hanem egész éjjel iszonyu álmái voltak: folyton kommandérozott. Egyszer a trombitást küldte tüzet fujni, másszor meg a harangozó-nak hagyta meg, hogy verje féltre a harangokat. Mindig tüzet oltott. Így tartott ez hajnalig.

S hogy hajnalban csakugyan félreverték a harangokat, Simon Ábel nem tudta, voltaképpen ébren van-e, vagy álmodik. Nehezen tudott magához térni, de hogy végre mégis hitelt adott dobhártyájának, hát úgy kiugrott az ágyából, mintha kigyó csipte volna meg.

Pillanat alatt magára kerítette czifra attilláját, no meg azt a nevezetes fehér tarajos sisakját s úgy rontott a veszedelem színhelyére.

Ő volt éppen az utolsó.

Emberei már javában vesződtek a fecskendőkkel, mire megérkezett. Mi több, a szomszéd községből is jöttek már a tűzoltók.

Egy mézraktár füstölgött.

— Víz! csak hamar vizet — komandirozott stentori hangján a patikáros főparancsnok. A trombitás nyomban tolmácsolta a parancs-

Buzáth ezután azt hangsúlyozta, hogy a kormánynak nem fog sikerülni az ellenzék megbontása. Minden aknamunka hiábavaló, minden csellel felsülnek. Az ellenzéki pártok előtt az ország érdeke a legfőbb. Ebben egyetértenek. És ezt az egyetértést a netalán előforduló apró incidensek sem zavarhatják meg.

Lepsényi ekkor távozott a tereméből, Szépen, csendesén tette, miután előbb **Bolgár** Ferencz feltáta előtte, hogy jelenlétének a kormánypárt örül legjobban, mert azt remélik, hogy viszályra fog okot adni. Ezzel a tapintatos fellépéssel sikerült elejét venni a fenyegető botránynak. **Lepsényi** elhagyta a Házat. **Buzáth** pedig befejezte beszédét.

Arra nem adnak . . .

Fáy István, a függetlenségi párt e rokonszenves fiatal tagja volt a következő szónok. A vita kezdett élnékülni. Fenn a karzaton is megtelek a padok szép asszonyokkal. Persze odakünn esik az eső, ilyenkor nem lehet sétálni a Váci-utcában.

Fáy pedig elmondta, hogy ő is ideális eszmével jött a Házb. Azt hitte, hogy különböző utakon bár, de minden párt egy célért küzd: a haza boldogságáért. De csalódott, mert van itt egy párt, amely önös érdekért küzd. Ez a párt, a többség, azonban nem a nemzet választottjaiból, hanem a Bánffy kortesek és a Perczel-csendőrök protezsáiból került ki. Ez a párt, élén Bánffyval, furfangos, család eszközzel küzd.

— Ugy van! Ugy van! — zugott a baloldal.

— Mit tett a kormány a nemzet terheinek enyhítésére? kérdezte **Fáy**. — Semmit! Ezért buknia kell. Az ellenzék harcza nem a miniszterelnök személye ellen fordul, hanem az ő kárhuzatos politikája ellen. Aki bujkál, alakoskodik, az ellen a legkiméletlenebb harcot kell folytatni.

— Ugy van! Ugy van! — erősítette a baloldal, **Fáy** pedig folytatta:

— Mikor akarja megcsinálni a miniszterelnök a vám-szöveget? A 14. §-sal talán! . . .

— Az nem lehet! Bánffy szavát adta, hogy azzal nem csinálja meg! — kiáltott **Rakovszky**. **Ivánka** pedig így tóditotta:

— Arra már nem adnak semmit!

Az ellenzék helyeselt és a Bánffy szavában bizó jobboldal hallgatott. Bizonyára tudták, miért.

— Bánffy a nemzet jogát védő kisebbséget ki akarja irtani, — folytatta **Fáy**. Ezzel rombadönti a nemzet függetlenségét. Eszközei őt magát jellemzik. Ott van a kiszagda-röpirat. Ez politikai bűn, lázítás, amelyet, ha nem a kormány pártjához tartozó ember követett volna el, a kormány minden eszközzel üldözne.

— Helyes! Ugy van! — Perczekig tapsolt a baloldal. **Fáy** szavai gyújtottak.

Ismét a Dessewffy-affair.

Azután a Dessewffy-esetre tért át a szónok. **Bánffy** nem tud kibujni az eset ódiuma alól.

— Nem mer! — kiáltotta **Ivánka**.

— Joga van tudni a képviselőháznak, — folytatta **Fáy**, — hogy a miniszterelnök cselekedett-e olyat, ami nem fér meg a politikai tisztességgel, de a magántisztességgel sem.

— Ugy van! Ugy van! — hangzott a baloldalon, **Rakovszky** István pedig így kiáltott:

— Hol a miniszterelnök?! Miért nincs itt ilyenkor?!

Csakugyan, **Bánffy** szokása szerint elsőkött a támadás elől. **Fáy** pedig általános figyelem között folytatta szavait:

— Amit **Lukács** képviselő állított, azt **Bánffy** tagadja. Itt két egymással ellenkező, egymást kizáró állítás van. Melyik igaz? Dessewffyt mindenki jellemes embernek mondja . . .

— Hát Bánffyról ki állítja ezt? — kiáltotta valaki a baloldalon. Harsogó kacaj követte ezt a közbeszólást. **Láng** Lajos elnök idegesen kapkodott a csengettyűhöz.

A bihari pontok.

Vége azzal fejezte be **Fáy**, hogy **Bánffy** emlékére arra a szögre kellene akasztani, amelyre a bihari pontokat akasztották. (Nagy tetszés a balon).

Öt perc szünet.

Ismét Sima.

Az ülés reménybeli végén **Tibád** Antal beszélt a kormány közjogi tévedéseiről. Beszédét két óraker fejezte be.

Ekkor az elnök indítványozta, hogy **Molnár** János bejelentett interpellációja szerdára halasztassék.

Molnár János kéri a t. Házat, hogy interpellációját, melyet az idő előrehaladottsága miatt ma csakugyan nem terjeszthet elő, hétfőn tehesse meg. (Jobboldalról: szerdán, szerdán!)

A jobboldal felhangzó kiabálása csak fölkelte az ellenzék obstruáló ösztöneit. Óriási lármá tör ki a baloldalon: Szavazzunk! Szavazzunk! s egyszerre körözve lesz az ellenzéki padsorokon a fehér lap: Névszerinti szavazást kérünk!

Gajári Ödön a házszabályokhoz kér szót, szavait elnyelte a zaj, mely mintegy 3 óráig tartott, amikor a jobboldal rémülve látta kidomborodni a házszabály vitát s rémülete csak növekedett, amidőn **Sima** Ferencz emelkedett fel. Kérte, hogy a házszabályokhoz hétfőn szólhasson. Viharos lármá tört ki a jobboldalról: Nem lehet! Elhallgasson!

Elnök: Ez jogtalan kérés. Nem engedem megtárgyalni.

Hosszas zaj után az elnök végre kijelenti, hogy hétfőn névszerinti szavazás lesz az interpelláció fölött.

— Hétfőn majd a házszabályokhoz fogunk szólni — kiáltott az ellenzék fenyegetőleg a jobboldali padok felé.

A mai választás.

Hosszu idő óta nem élesedett úgy ki a választási küzdelem Nagyváradon, mint a mai.

Harag, gyűlölet, szenvedély, türelmetlenség élesítették ki annyira ezt az alkotmányos aktust s zavarták meg városunk polgárainak békéjét, nyugalma.

És annál sajnálatosabb ez az áldatlan harc, mert nem pártok idézték fel, hanem egyes emberek mérhetlen felekezeti gyűlölködése, ál-liberalismusa.

Szerencse, hogy a mai nappal véget ér a küzdelem s ha nyomokat hagy is a társadalmi békén, idővel majd elmosódik ez.

A mai választás V.-Olasziban a régi városháza épületében megy végbe. Elnök lesz dr. **Hoványi** Géza, jegyző **Lukács** Ödön.

V.-Ujvároson a Sasban lesz a választás; elnök **Mezey** Mihály, jegyző **Szűts** Dezső.

Várad-Váralján a Népkörben folyik le a választás, **Ullman** Izidor elnökle és **Istvánffy** István jegyzősködése mellett.

A választási mozgalmakról a következőket írhatjuk:

Választási-harc Olasziban.

Várad Olasziban amily csendesnek ígérték a mai választás, olyan élénk lesz.

Mint már említettük, az olaszii polgárság egy része nincs megelégedve a szabadelvű párt jelölésével s egészen új jelöltek mellé sorakozik.

A szabadelvű pártot a polgárok ezen mozgalmá meglepte s tegnapelőtt és tegnap megindították az akciót, nehogy a párt meglepetéseknek legyen kitéve.

Arról biztos tudomásunk van, hogy a polgárság mozgalmát a szavazók igen tekintélyes része rokonszenvesen fogadta s erős kilátás van rá, hogy az általuk kibocsátott liszta részben keresztül megy.

A jelöltek névsorában két név: **Papp** Miklós kir. pénzügyigazgató és **Rutter** Emil postatanácsos lepte meg a szabadelvű pártot.

Beszéltek is különféle kombinációkról, pedig a dolognak egyszerű magyarázata van. A polgárság amidőn tért akart nyerni, hogy saját kebeléből néhányat bejuttasson a törvényható-

ságba, tiszteletének, ragaszkodásának akart egyuttal kifejezést adni a két főtisztviselő iránt.

Ezeknek az uraknak a jelölése minden külső befolyásolástól menten történt, anélkül, hogy az illetőknek előzetes tudomásuk lett volna róla. Ezt igazolja az alábbi nyilatkozat, melyet tegnap kaptunk:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Tudomásunkra jutott, hogy a választó közönség egy része a szabadelvű párt határozatával szemben, városi törvényhatósági bizottsági tagságra bennünket is jelölt, illetve szavazó lapjára felvett.

Ezzel szemben kijelentjük, hogy mi a jelölésre senkit fel nem kértünk s ily irányban semmi lépést nem tettünk.

Papp Miklós,

kir. tanácsos, pénzügyigazgató.

Rutter Emil,

posta és táviráda tanácsos.

Teljesen igaz és éppen így **Dencs** János tb. kanonok, esperes-plébános, sem tett semmi lépést a jelölésre, tisztán a polgárság bizalmából kifolyólag jutott a szavazólapra. Ez azonban nem von le abból semmit, hogy ha a többséget megnyerik, éppen olyan jogosan megválasztott városatyáknak tekintsek magukat, mint akiket a párt jelölt.

A fenti nyilatkozattal tehát éppen nincs megdöntve a jelölés jogosultsága, annál is inkább, mert ugyancsak tegnap kaptuk az alábbi nyilatkozatot:

Tisztelt Szerkesztő ur!

Az összes Nagyvárad-Olasziban lakó állami tisztviselők, a m. kir. törvényszék, posta- és táviráda-igazgatóság, pénzügyigazgatóság, kir. adóhivatal és államvasuti tisztviselők tulnyomó nagy részének képviseletében kérjük kijelentei, hogy **Papp Miklós** kir. tanácsos pénzügyigazgató és **Rutter Emil** posta és táviráda tanácsosnak városi képviselő testületi tagokká leendő megválasztásához feltétlenül ragaszkodunk.

Az utóbbi nyilatkozat eléggé dokumentálja a jelölés komolyságát.

Ertesülésünk szerint a polgárság által kibocsátott szavazó-lap hivi között lesznek sokan, akik azt csak részben fogadják el és szavazatukkal támogatni fogják a szabadelvűpárt által jelölt kimagaslóbb egyéneket. Így a szavazatok igen megfognak oszlani.

A választás Ujvároson.

A leghesebb küzdelem természetesen V.-Ujvároson lesz. Napok óta tart a forrongás, mert a 14 üres hely kevés a sok jelölt igényét kielégíteni.

A választási mozgalmak azt látszanak igazolni, hogy bármiként határozott volna a 48-as párt a jelölésnél, a különféle klikkek semmikép nem tartották volna be a párt-határozatokat és paktumot.

A szabadelvű párt azon határozata azonban, hogy a dr. **Vucskics** Gyula jelölését nyílt kérdésnek hagyják, ezt a titkos manővert nem növelte, csak jó alkalmul szolgál arra, hogy nyíltabban dolgozhassanak.

A szavazatok nagyon meg fognak oszlani, mert jóllehet, hogy a két párt között a paktum fenáll, újabb jelöltek mellett is sokan fognak szavazni.

A szavazók egy része napok óta gyűlesezik, hogy dr. **Kecskeméti** Lipót főrabbi és dr. **Mihelfi** Lajost keresztül vigyék.

Egy csoport pedig **Gerő** Ármin megválasztását igyekszik biztosítani. **Balogh** Dömének szintén tekintélyes pártja van; jóllehet **Balogh** Döme jelenleg mint virilis benne van a tör-

vényhatóságban, azonban hivi attól félnek, hogy jövőre kimarad a virilisek közül; a párt e régi agilis tagját okvetlen a zöld asztalnál óhajtják látni.

Ezekon kívül egész sereg liszta van forgalomban, a legkülönbözőbb nevekkel. Köztük vannak N. Justh Károly, Laszky Ármin, Misuray Ágoston stb.

Miszszük, hogy a polgárság zöme higgadt megfontolással a pártok által elfogadott lisztát viszi győzelemre.

Küzdelem egy helyért.

A legötétebb Katonaváros is érdekes választási küzdelem színhelye lesz ma.

A szabadelvű párt tudvalevőleg itt mind a 7 megüresedett helyre a régieket jelölte, később azonban mozgalmat indítottak dr. Dési Géza ügyvéd jelölése érdekében. Csak hogy igen nehéz volt a megállapodás azon kérdésben, hogy kit hagyjanak ki az eddigi elvű szabadelvű pártiak közül.

Az Ullmann-párt végre is kimondotta, hogy Frankl Lázár jelölését elejti és ő helyette dr. Dési Gézát veszi be a lisztájába s ami ezzel egyértékű, választja meg.

Midőn ezt Frankl Lázár tudomására hozták, meglepetéssel tudakozódott, hogy mi okból akarják mellőzni. Aztán kijelentette, hogy vissza nem lép.

Ezzel ki lett adva a jelszó a harcra.

Tényleg Frankl Lázár érdekében erősen dolgoznak az ő emberei, de a győzelem reménye nélkül.

A többi jelöltek harc nélkül mennek keresztül.

Mit keresett Vilmos császár Keleten?

Mit keres a németek császára Keleten? Ez a kérdés merült fel pár héttel ezelőtt, midőn a hatalmas porosz monarcha keleti útját megkezdte. A németországi politikai viszonyok nem kedveztek ezen utazásnak, a külpolitikai viszonyok meg éppen nem.

Franciaország forrt, buzgott, a Dreyfus-ügy salakját hányta ki magából, a harmadik köztársaság talapzata recseggett, ropogott s élesszemű diplomaták megérkezettnek látták az időt, melyben Franciaország átalakulásainak gyorsaságát, a multtal való teljes szakítását megbünhödi. Szóval egy nagy jelentőségű európai esemény volt készülőben. Nemsokára ezután olyan katonai puccsot vélt felfedezni az ideges dreyfusard sajtó.

És Vilmos császár utra kelt. Utjának célját sokféleképp magyarázták annak idején. A keleti kérdésben gyanították némelyek valamelyes fordulatot, mások a német császár keleti útját csak szeszélyes kedvtelés folyamánának tekintették, mások ismét a császár vallásos érzelmeinek tulajdonították mindent.

Mint valamely élénk varázsolt vallásos eszmékért, szép ideálokért rajongó középkori lovag tűnt fel Vilmos császár keleti útjában az európai közvélemény előtt. A szent sirt látogatja meg, jelen akar lenni a vallásabeli templom felavatásainál stb.

Az ideális máz, mit az európai közvélemény rákent a nagy császárra, most hirtelen lepattogzik s élénk tűnik az előbbi Vilmos császár és porosz király,

aki jó katona, eszélyes diplomata, céljai elérésére minden lehető eszközt felhasznál és — fáradságot nem kimélve sáfárkodik mint egy poseri birtokos, ki ha nagy hasznot akar valamiből huzni, maga indul utánna s nem bizza gazdaszjére.

Vilmos császár hasznot akart huzni Keleten. Nem olyan kicsi kis előnyöcskét, amiket Keleten olyan bőven osztogatnak, hanem nagyot s ezt megszerezni maga indult el Keletre s nem bizta azt még a kitünően szervezett diplomáciájára sem.

Hogy miből áll ez a nagy előny, melyért Vilmos császár maga ment a Boszporus partjára, arról a *Frankfurter Zeitung* következő értesülése világosit fel bennünket:

Budapest, nov. 5. (Saját tud. táv.)
A »Frtr. Ztg.« arról értesül, hogy Vilmos német császár megegyezett a szultánnal, hogy *Németország a szultán kis-ázsiai birtokai integritásának megvédését magára vállalja.*

Budapest, nov. 5. (Saját tud. táv.)
Németországnak a szultán a »Frtr. Ztg.« értesülései szerint **a védelemért kereskedelmi és ipari privilégiumot ad** nemcsak Kis-Ázsia, hanem egész Törökország területére is.

Budapest, nov. 5. (Saját tud. táv.)
A német császár a török szultánnal Konstantinápolyban való időzése alkalmával **fegyveres szövetséget kötött.**

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától 16. 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 6. Városatyá-választás Nagyváradon.

November 6. Mese matiné a »Fekete Sas« nagytermében.

November 6. Lótenyész jutalmak kiosztása a biharmegyei gazd. egyeslet által.

November 7. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10 órákor

November 9. Esküdtársasági tárgyalás.

November 10. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 8 órákor.

November 16. Esküdtársasági tárgyalás.

November 17. Városi közgyűlés.

November 20. A kath. kör gyászünnepélye.

November 20. Szigligeti-társaság matinéja.

November 22. Joghallgatók táncszestélye a Kereskedelmi Csarnokban.

Anglia és Franciaország.

»Külpolitikánkat az az ország jól felfogott érdeke fogja vezérelni és mindenkor szem előtt fogja a politika tartani, hogy erőfeszítései a kitűzött cél becsével helyes arányban legyenek.«

Ezt a programot adta az egykori iskolamester, Dupuy francia miniszterelnök a külpolitikára vonatkozólag a kamara elé. Hiven ezen programhoz a Dupuy kormány hatása alatt a felleg csakugyan kezd el oszolni, mely Franciaország fölé veszélytelen külpolitikája folytán borult. Franciaország a Fashoda ügyben nem megy el a végletekig s hogy ezt teszi, az nem tűnik fel kudarcznak, mint a francia lapok patriotismusa diktálja, hanem a miniszterium számot vetett a kitűzött céllal és az erőfeszítéssel, melylyel azt a bizonyos célt elérhetné s számottevésének eredménye az engedékenység. A

Dupuy kormány alatt a béke aerája következtet be s nem a kihívó cselekvésé.

Az újabb változásokról szóló távirataink a következők:

Egyezmény.

London, nov. 5. A Mansion-Houseban tegnap este Kitchener lord tiszteletére bankett volt, amelyen a City kitünőségei, köztük Salisbury lord a többi miniszterekkel, Rosebery, Lansdowne és más előkelőségek vettek részt. Tíz óra tájban felállt Salisbury és felköszöntötte Kitchener lordot. Magasztalta Kitchener kiváló diplomáciai tulajdonságait, amelyekkel meg tudta nyerni Marchand vonalmát és bejelentette, hogy délután jegyzéket kapott a francia kormánytól, amely szerint a francia köztársaság semmiféle értéket nem tulajdonít Fasoda megszállásának. Ez a kormány — mondja Salisbury — amikor elhatározta, hogy lemond a megszállásról, azt tette, amit minden más kormány is tett volna. A jegyzéket közölték a kairói francia hatóságokkal is. Salisbury megjegyezte, hogy ez az örvendetes, kissé váratlan eredmény nagy részben Kitchener diplomáciájának köszönhető. Ma még nem mondhatja, hogy az ellentét minden oka megszűnt, sőt valószínűnek tartja, hogy bizonyos tanácskozások még szükségesek lesznek, de a legélesebb, körülbelül a legveszedelmesebb kérdést megoldották. (Magy. Táv. Ir.)

Kudarcz.

Páris, november. 5. Az új francia kormány nyilatkozatát általában kedvezően fogadták. A republikánus lapok helyeslik az abban bejelentett megnyugtató politikát. A radikális ujságok szerencsét kívánnak Dupuy-nak ahhoz, hogy a republikánusokat egyesíteni és az igazságszolgáltatás szabad menetét biztosítani akarja. A szoczialista sajtó nem bizik föltétlenül Dupuy őszinteségében, hanem be akarja várni cselekedeteit. Fasoda kiürítéséről úgy vélekednek a lapok, hogy erről az ügyről nem nyilatkozhatnak, a míg a külügyminiszter nyilatkozatát nem hallják. Konstatálják azonban, hogy az ország mátol fogva annak a fájdalmas benyomásnak a hatása alatt fog állani, a melyet ez a kudarcz szükségképen elő fog idézni s a melyhez hasonló — a Figaro szerint — Franciaországot 1870. óta nem érte. Egyes lapok azt mondják, hogy most már meg kell állapítani, kit terhel a felelősség. Whist a Figaróban igen alaposan foglalkozik ezzel a kérdéssel és azt mondja, hogy egyetlen miniszter sem cselekedhetett volna másképp, mint Delcassé, ha csak meg nem tagadja a törvényt, a józan emberi ész és a nemzet érdekeit. (Magy. Táv. Ir.)

UJDONSÁGOK.

* **Városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági közgyűlését f. hó 10-én csütörtökön délután 3 órákor tartják meg. A tárgyszorozatba érdekes ügyek kerülnek s így élénk tanácskozásra van kilátás.

* **Schlauch bibornok az örök imádás templomára.** A magyar katolikusok által *Erzsébet* királyné emlékére tervezett templom ügyében *Schlauch* Lőrincz dr. bibornok, váradi püspök a következő sorokat írta özv. *Czirák* János grófnőhöz:

Kegyelmes Asszonyom!

Vettem kegyes felszólítását azon gyönyörű terv létesítésére közreműködni, mely az imádságban meörökíteni kívánja kegyeltes emléket a legjobb királynénak.

Szivesen fogok annak idején anyagi áldozattal hozzájárulni.

Bárha sikerülne! és ne forgácsoltatnék szét az adakozás minden nevű kisebb vállalatok létesítésére.

Fogadja kérem mély tiszteletemnek kifejezését, melylyel vagyok

Excellenciádnak

alázat s szolgája

Dr. Schlauch Lőrincz,

bibornok.

* **Uj tisztiorvosok.** A tisztiorvosi vizsgák országos bizottságai által Budapesten tartott vizsgálatokon dr. *Braun* Illés mezőkeresztesi és dr. *Takács* József körös-tarjáni körorvosok kiegészítettek nyilvánítottak.

* **A postások névestélye.** Váratlan meglepetésben részesítette a nagyváradi posta tisztikara *Debreczy* Imre posta távirat-felügyelőt nevenapja alkalmából: életnagyságu mellképét készíttette el s a szeretett főnöknek a tisztviselő kar fél 8 órakor reggel nyújtotta át, mit *Gazsy* György főtiszt meglehangbeszéddel kísért, melyre *Debreczy* megmagasztaltan válaszolt. Este a Zöldfa kistermében társasvacsora volt, melyen az összes váradi posta-tisztviselők megjelentek. Ott volt: *Debreczy* Imre, *Schöpfung* kir. tanácsos igazgató, *Rutter* tanácsos, *Buhl* útkár, és az igazgatóság számos tagja. *Wallasek* nyug. postafőnök, *Rátkay* József, *Kakas* István, *Gazsy* György, *Gruss* Márton, *Soós* Jenő, *Nogáll* Pál, *Winkler* Lajos, *Földessy* Károly, *Golya* Béla stb. Az első felköszöntőt *Gruss* Márton mondta *Debreczyre*, kinek tisztviselői és a nagyközönséggel szemben tanusított előzékenységet méltatta. Ezután *Debreczy* felügyelő mondott újlag köszönetet ama váratlan meglepetésért, melyben őt a tisztikar részesítette, poharát tisztikarára üriti. Majd *Rátkay* József állott fel s kacagató humorával éltette *Rutter* Emil tanácsost. *Debreczy* *Schöpfung* igazgatóra emeli poharát, *Schöpfung* igazgató szellemes beszédben a jelenlevő vendégeket »disz postásokká« választatja. Az összejövétel a késő éjjeli órákig tartott.

* **Adomány a jogakadémiai segély egyletnek.** *Kaczián* Károly ismert előkelő polgár korán elhunyt fiának *Ferencz*-nek emlékére, akit most egy éve ragadott ki a halál — első éves joghallgató korában — a szerető szülők és barátok köréből, jogakadémiai segély egylet alapítójának gyarapítására ötven forint alapítványt tett. A jogakadémia segélyegyletének az alapítóját ezzel az alapítványnyal meghaladja a tízezer forintot.

* **Városi épületek eladása.** Nagyváradi városa meg van áldva bőven ócska, rozoga épületekkel. Már régen hangoztatták egyes városatyák, hogy a leghelyesebb volna ezen terhektől a várost megszabadítani s minden felesleges ócskaságot eladni. A legtöbb ilyen épületünk alig fizeti ki magát, nem nagy hasznot hajtva a város pénztárába. Mig ha tisztességes árért tud rajtuk a város, az eladási összeg biztosabb kamatot hoz. Az épületek után a város közköltőt nyer. *Komlóssy* József gazd. tanácsnok vette kezébe az ügyet s mielőbb keresztül akarja vinni. Ez által a város megme-

nekül a sok ócska, rongyos épülettől. A hivatalos becslés után sorba kitzük az eladandó épületekre az árverést.

* **Megnyitó ünnepély.** A nagyváradi iparos ifjak egyletökét *Fő-utca* Apolló épületbe helyezték át és ezen alkalomból táncczal egybekötött megnyitó ünnepélyt rendeznek e hó 13-án, a jövő vasárnap este. Az ünnepély a törvényszéki régi tárgyaló torembe lesz megtartva. A rendezőség ezuton hívja meg mindazon hölgyeket, kik az egylet által rendezett műkedvelő előadásain és szüreti ünnepélyein közreműködni szoktak. Az ünnepély kezdete 7 órakor. Ezzel kapcsolatosan hozzuk tudomására az érdeklődőknek, hogy a f. hó 3-ára hirdetett táncziskola megkezdése e hó 14-ére azaz hétfőre, lett elhalasztva.

* **Jeruzsálemi táviratok.** Különös, hogy ne mondjuk, nyugtalanító érzés lepi meg az embert, — írja a M. M. — mikor nap-nap után ezt olvassa az ujságban: Jeruzsálem. (Eredeti távirat.) A szent város nevével olyan különösen elüt a telegrafálás fogalma. Mintha valami kiméletlen disszonancia csengne a fülnkbe. Nehezen tudják Jeruzsálemet a modern intézményekkel, nevezetesen pedig távirati összeköttetéssel elképzelni. Bántónak látszik az a gondolat, hogy az Olajfák hegyének tájékán szabályos diszanciában telegraf-rudak állanak, hogy Jeruzsálemben hotelek vannak, melyek előtt prémesbundás portások állanak, s a melyekben frakkos pinczerek szolgálják ki a Szent-sirhoz zárandoklókat. Ezek a modern hangulatok nagyon kihívó ellentétben állanak a lelkünkhez forott bibliai hagyományokkal. Legszentebb illuzióinkat bolygatja meg az az érzés, hogy a táviró elenyészeti a geográfiai távolságot köztünk és Jeruzsálem között. S milyen más a jeruzsálemi táviratok riportori hangja, mint az a kenetteljes, kontempláló hang, mely Jeruzsálemet velünk megismertette. Egy pillanatra szinte úgy érezzük mintha emlékeinket profanizálnák s mintha a fizika eszközeinek nem volt volna jussa behatolni abba a városba, a melyben 19 század előtt nagy miszteriumok és csodák történtek. Szóval, a jeruzsálemi táviratok az első pillanatban úgy hatnak reánk, mint a legsajátságosabb anachronizmus.

* **A sétahangverseny elmarad.** A mai nap folyamán végbemenő városatyá választások miatt a szokásos vasárnap délutáni hangverseny elmarad.

* **A munkások segítése.** *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter még tavaly kilátásba helyezte a képviselőházban, hogy az inséges mezei munkásokon való segítés okából tölire munkát ad a népnek. A kormány eddig csak a *kosárfonást* honosította meg néhány helyen, eredményt azonban nem sokat lehet fölmutatni mert a lassu munka mellett a munkás, ha családja több tagjával együtt foglalkozik, csak úgy kereshet napi 40—50 krajczárt. Most a háziipar egy másik ágával akarnak kísérletet tenni és pedig a *keztü varrással*, mely mellett többet kereshet a munkás. A keztü varrás aránylag rövid idő alatt elsajátítható s jól jövedelmező. A földmivelési és kereskedelemügyi miniszter most egyetértően az ország több helyén (Hódmezővásárhely, Zenta, Csaka, Csongrád.) olyan szakiskolákat szándékozik fölállítani, melyben képzett szakiparosok vezetésével a földmivelő munkások 3—4 hónap alatt elsajátíthatnák a keztüvarrást.

* **Népgyűlés az önálló vámterület érdekében.** *Debreczen* város függetlenségi polgársága ma vasárnap népgyűlést rendez az önálló vámterület és mezei bank érdekében, melyre az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártot is meghívta. A párt részéről a népgyűlésen résztvesznek: *Kossuth* Ferencz, *Papp* Elek, *Szinay* Gyula, *Kiss* Albert és *Mezőssy* Béla országos képviselők.

* **A podgyász-szállítási díjak felemelése.** A kereskedelemügyi miniszteriumban, amint értesülünk, a podgyászszállítási díjak felemelését határozták el. Az intézkedés indoka abban keresendő, hogy a magyar államvasutakon divó rendkívül olcsó podgyászszállításnak előnyeit a szomszédos és közeli forgalomban a közönség alig élvezzi, mivel a rövidebb menetekben a

podgyász alárendelt szerepet játszik. Ennél fogva főleg az átmeneti és külföldre irányuló személyforgalomban tűnik ki a podgyászszállítási díjak mai olcsósága, ebből pedig a vasutaknak vajmi kevés bevétele, a hazai közönségnek pedig igen csekély előnye származik.

* **Nagyságos demokraták.** Csalhatatlan óvszer mindazoknak, kiket gomblyukfájdalmak gyötörnek, kik predikátum után áhitoznak, kik kutyabört akarnak hátrahagyni nagy reményű utódaiknak, kiknek nevük szörnyű szimplán hangzik. Igen hatékonyan segít mindezeket *B. Walden* Londonban. Jutányos árban valóságos rendjel esőt rögtönöz. Egyik fővárosi német lap apróhirdetése között találjuk ugyanis a következő hirdetést:

ORDEN,

Titel, Adel etc.

B. WALDEN,

41 Prince's Square, Kensington-Park, London S. E.

Csalhatatlan jele a demokratizmus terjedésének. És *Vázsonyi* Weisz Vilmos ur, aki olyan lángoló cikkekben ostorozza a «P. H.» hasábjain a közép-kori társadalmi rend ideszakadt foszlányait, aki még azt is szemére veti a honoracieur-nek, hogy nagy emberek vonakodnak Krisztus születése óta bársonyban, biborban születni, — nem szíszsen fél mindezek láttára? Ó nem! *Bánffy* Dezső br. miniszterelnök sem, ki igen hasznosnak találta annak idejében a rendjelek, czimek, nemesség stb. adományozását.

* **Aki Apponyit lerántotta.** Az egész országban felháborodást keltett az a durva cikk, amely egy jászberényi lapban »Még volt szeme ide jönni« cím alatt jelent meg s egy gróf *Apponyi* Albert személyét, mint családját minősíthetetlen durvasággal sértette. Mint egy fővárosi lapban olvassuk, a cikk *Hild* Jakab lapjában jelent meg. Ez az ur valószínűleg azonos azzal, aki Nagyváradon is szerepelt s később az Érmelléken szerkesztett egy heti lapot. Nagyváradon folyt le egy sajtópere is.

* **A felségsértő Simplicissimus.** Egy nálunk is eléggé ösmeretes müncheni képes lapnak, a *Simplicissimus*nak kiadóját, *Langen* Albertet — mint egy berlini táviratunk jelenti — egy felségsértő illusztráció miatt elfogták. Az inkriminált kép a német császár zárandok utjára vonatkozik és *Heine* Tamás Tódornak, a leghíresebb német karrikaturarajzolók egyikekének a műve, *Vilmos* császár maga nincs is a képen amely *Bouillon* Gottfriednek és *Barharossa* Frigyes királynak az árnyékát ábrázolja, a melyek a szent földre induló császár sisakját tartják.

— Mi értelme volt annak, hogy a császár Palesztinába megy? — kérdi az egyik árnyék.

— És mi értelme volt annak, hogy mi ott voltunk? — feleli a másik.

Ebben látott a lipcei ügyészség felségsértést és a kiadót odaidézve elfogatta. *Wedekind*, akinek csak legutóbb adták egy szindarabját, »A palesztinai ut« czimen verset írt a képhez s amikor neszét vette, hogy baj van, Svájcba szökött. *Heine* rajzoló ellen is megindították a büntető eljárást.

* **Az ujságírók sorsjátéka** iránt a magyar társadalom összes rétegeiben a legmelegebb érdeklődés és rokonszenv nyilvánul. Testületek és intézetek, méltányolva az ujságírói sorsjáték céljának egyfelől humanitarius, másfelől kulturcélú és mindenképen nemzeti természetét, a legszívesebb jóindulattal támogatják az annak megvalósítására irányzott törekvéseket. Valóban példátlan ez a jelenség a sorsjáték terén. A magyar katolikus főpapság magatartása igazán jellemző arra a felfogásra, mely az ujságírói sorsjáték dolgában uralkodik. Újabban dr. *Schlauch* nagyváradi biboros-püspök 300 drb. sorsjegyért 150 frtot, *Samassa* egri érsek hasonlóképpen 300 drb. sorsjegyért 150 frtot, *Hornig* Veszprémi püspök 200 drb. sorsjegyért 100 frtot küldött be a sorsjáték kezeléséig. Az ujságírói sorsjáték különben oly kiváló nyemremény-kilátásokat nyújt, melyek ezt a sors-

játékot páratlanra teszik. Tekintettel arra, hogy egy 50 kros sorsjeggyel hat huzáson lehet játszani, egy huzáson való részvétel körülbelül csak 8 krba kerül. Ezzel szemben áll az, hogy ugyanazzal az egy sorsjeggyel olyan hat fős nyereményre van kilátás, melynek összege nem kevesebb mint 200.000 korona. Így tehát a sorsjátékkal összefüzdő nemes cél előmozdítása mellett azok, a kik sorsjegyeket vásárolnak a gyakorlati sikerek számára is szerfölött kecsgetető kilátásokat szereznek meg. A sorsjáték kezelője, mely eddig csak intézetek és testületek számára küldötte meg a sorsjegyeket, most az ország kiváló magánosainak is megkönnyíti a sorsjegyek megszerzését az által, hogy nekik ezeket megküldi. Remélhető, hogy az a példa, melyet eddig az intézetek és testületek, meg a nagylelkű magyar katolikus főpapok nyújtottak, követőkre talál magánosoknál is és ezek is hozzájárulnak ahhoz, hogy az újságírói sorsjáték humanus és egyuttal hazafias célja megvalósíttassék. Ez kívánatos is. E végből óhajtható, hogy azok, kik a sorsjáték kezelőségétől a küldendő 10 drb. sorsjegyet megkapják, ezeket megtartsák és az értők járó összegét a sorsjáték kezelőségének (Budapest, VI., Kossuth Lajos-utca 1. sz. a.) mielőbb megküldjék.

* **Üzlet átalakítás.** *Merkado* Testvérek elegáns női divat áruk üzlete ujonnan átalakított és a legizlésebb őszi divatújdonságokkal gyarapították; megtekintésre méltók a női kézimunka különlegességek, melyek a legnagyobb választékban vannak.

Őszi és téli idényre kalapokban újdonságok 75 krtól 6 frtig, uri női és gyermek eredeti Carlsbadi czipők mintegy 7—8 ezer pár, továbbá mindennemű keztyűk, harisnyák, kamáslik, nyakkendők, fehérneműek, Jäger ingek és nadrágok, plüsch takarók, kötött és szövött áruk, esőernyők stb. Fábry Testvérek üzleteibe megérkeztek, rendkívüli nagy választékban, minek következtében különösen kalapok, czipők és téli áruk feltűnő olcsó árakon árusíttatnak el, érdekében áll mindenkinek bevásárlásait csakis Fábry Testvérek üzletében eszközölni.

Eredeti orosz készítményű Galocsnik kizárólagos főraktára, nagyban és kicsinyben, eredeti gyári árakon.

Rudolf, a bujdosó király Tornján.

— Lefoglalt röpirat. —

Az aradi sajtó az utóbbi időben nagyon gyakran ad dolgot a váradi ügyésznek s a váradi sajtóbiróságnak. Tavasztól kezdve, a nyári szünetet kivéve, minden szerdán esküdt-széki tárgyalás volt s lesz még több hónapig s ezeknek nagy része Aradról kerül.

Tegnap ismét lefoglaltak egy aradi sajtóterméket. Ezuttal nem az »Ujvilág« vagy más valami hasonló szocialista iratot, hanem egy érdekes röpiratot.

Egy különben békés atyafi bocsájtotta közre ezt a rövid nyolcz oldalos röpiratot. Olyan ponyva ez is, amit ezrével árulnak mindenütt a vásárokon. A tartalma sem új.

Rudolf királyról szól, a szerencsétlen véget ért trónörökösről, akinek az emléke annyira be van vésve a nép szívébe, hogy azt még az a tragikus halál sem tudta kiirtani.

Még most is él a népben a hit, hogy Rudolf nem halt meg, hogy él, csak még fogva tartják, azonban elő fog még jönni.

A magyar nép közt téli estéken, az öregek

könnyek között sokat mesélnek a szeretett trónörökösről, akinek életéhez annyi remény volt kötve, akinek halála annyi szép reményünket semmisített meg egyszerre...

Az öreg magyar paraszt mindig így fejezi be beszédét:

— Nem halt ő meg, él még, s majd eljön, a mikor majd minden baj megszűnik.

Ez a nézet a nép között annyira el van terjedve, hogy azt kiírhatni nem lehet.

Egy vándor poéta azután most megénekelte ezt.

Hét nyomtatott oldalon foglalkozik versben a Rudolf trónörökös történetével, akinek életben-létét bizonyítja.

A röpirat első oldalára a következő czim van nyomva:

RUDOLF KIRÁLY nincs a halottak között.

RUDOLF,
a bujdosó király Tornján.

Irtá: CZUDAR MIHÁLY
vándor-lantos.

Mire képes a spiritizmus és a lélek idézés,
vagy mit beszélnek a lelkek?

— Ára 6 kr. —

A röpiratnak a hangját a váradi ügyész-ség nem tartotta megfelelőnek s ezért elrendelte a röpirat lefoglalását, amit az aradi posta hivatalánál éppen akkor eszközöltek, amikor azokat továbbítani akarták.

Lefoglaltak vagy 400 példányt, amelyeket már a tegnapi napon el is küldtek a vizsgáló-bírósnak.

IRODALOM.

Stella tárczái.

13 elbeszélés. Irtá Stella (Szóke Berta.) Nagyvárad. Szent-László nyomda. Ára 1 frt.

Csaknem egy esztendővel ezelőtt tünt fel tárcza-rovatunkban *Stella* neve. Azóta elég gyakran találkozunk vele olvasóink. Mondhatjuk, egyik legszorgalmasabb tárczairónk.

Nem irholmi világrendítő eseményekről; elbeszéléseinek tárgyát a mindennapi, tegyük hozzá a modern élet köréből veszi, de megkapó találékonysága mindig új és új helyzetet tár az olvasó elé. Alakjai elevenen vannak megrajzolva, irálya könnyed, nem mesterkél, de elég választékos.

Az a kis kötet, mely ma hagyta el a sajtót, 13 elbeszélést tartalmaz. Valamennyi megjelent lapunk tárczarovatában. Olvasóink előtt nem szükséges bővebben ismertetni azokat. Az a körülmény, hogy közönségünk köréből sokan kérdezősködtek Stella után, jele annak, hogy élénk érdeklődéssel olvasták tárczáikat.

A 13 elbeszélés czimeai a következők:

A szakáll. — Kreutzer Sonata. — Akarom. — Kétség. — Az elefánt. — A redőnyök. — Csak egy kis lány van a világon. — Az arczkép. — Tévedés. — A ribizke bokor. — Tresor. — Tíz év múlva. — Szerelem!

Szorgalmas tárczairónknak gratulálunk első munkája megjelenése alkalmából; őszintén kívánjuk, hogy lássa sikerét. Olvasóinknak pedig ajánljuk e füzetet meleg pártfogásukba.

A kötet dr. Bodor Károlynak, a Szigligeti társaság főtitkárjának van ajánlva.

MULATSÁG.

A joghallgatók táncestetéje. Az idei táncmulatságok közül az első, — mint azt már említettük — a joghallgatóknak a táncestetéje lesz.

Első lesz ez a mulatság nem csak sorozatban, hanem siker dolgában is. Hogy a mulatság sikerült lehessen, arra nézve minden meg van téve.

Az alma materben lázasan készülnek a mulatságra, amire azért is szükség van, mert az advent miatt a mulatságot rövid idő alatt meg kell tartani.

A bizottság tegnap ismét gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy a mulatságot e hó huszonkettedikén kedden tartják meg, a kereskedelmi csarnok díszes termeiben s így a mulatság még fényesebb lesz.

A katonai kaszinó a szükséges melléktermeket, éttermet az ifjuságnak erre az alkalomra átengedte.

Most már a meghívók is nyomdában vannak s mihelyt elkészülnek, megkezdődik azoknak az expediciálása.

Különben, mint hírlik, a városban a leányos házaknál is nagyban készülnek erre a mulatságra, ami a mulatság sikerét természetesen bizonyossá teszi.

Ez a készülődés annyival is inkább természetes, mert a joghallgatók ez évben csak ezt az egy jogász táncestetélyt rendezik, többnek a rendezéséről szó sincs, míg tavaly négy estély volt.

A mulatságot a jogakadémiai Segély-egylet alaptökejének a gyarapítására rendezik s maga ez a nemes cél is bizonyára sokat fog a részvételre buzdítani.

Táncmulatság Álmosdon. Az álmosdi olvasó-egylet saját pénztára javára f. hó 12-én hangversennyel egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. A hangverseny következő számokat foglalja magában:

1. Egyveleg Donizetti »Ezred leánya« cz. operából — éneklő a dalárda. 2. Felolvasás — irta és előadja Paál Gyula. 3. »Szeretem a nőket« vig monológ, irta Georges Lorin, előadja Kardoss Gyula. 4. Magyar népdalok — zenekar kísérettel hegedűn előadja Jisch Lajos. 5. »Béldi Pál« cz. költemény Mocsár Andortól, szavalja Balogh Endre. 6. Két magyar dal — Szentirmay Elemértől, éneklő a dalárda.

SPORT.

A sakkverseny megnyitása. Tegnap délután vette kezdetét a nagyváradai sakkör által rendezett sakkverseny, melyre a kitűzött határnapig 22-en jelentkeztek. A versenyt megelőzőleg az igazgató-tanács Szász Ágoston elnöke alatt ülést tartott, melyen a következő új tagokat vették fel: Racsek János, Deixner Vilmos, Pásztor Bertalan, Tislarits Károly, Kun Ferenc és Klein M. mérnök. A versenyt fél 6 órakor nyitotta meg az elnök s figyelmeztette a résztvevőket a versenyszabályok pontos betartására. Nyomban ezután megkezdődött a verseny és pedig egyszerre 12 játékos mérkőzött egymással és küzdelmük a késő esti órákig eltartott. Ezentul mindennap 1—8-ig versenyezhetnek a játékosok s a szabályok értelmében hetenkint legalább 5 játszmát kell befejezniök. A kör helyiségében tábla van kifüggesztve, melyen a résztvevők a találkozási időt megjelölhetik. Érdeklődők — még ha nem tagjai is a körnek — szívesen láttatnak.

Igazságszolgáltatás.

A megsértett sajtótörvény. A mai lapok hírül adják, hogy Tóth Pált, a »Népvész« című újság szerkesztőjét kauziószédelgések miatt letartóztatták. Érdekes, hogy ennek

a szélhámosnak egy másik ügyével éppen most foglalkozott a királyi tábla még pedig oly formán, hogy Tóth Pált egy ítélet alól felmentette és újabb tárgyalásra utasította a törvényszéket. Az ügy előzményei a következők: Tóth Pál ellen még a múlt évben vádat emelt a kir. ügyészség, mert lapjában a sajtóbiztosítók letétel nélkül politikai közleményt hozott. Az ügyészség »Hát a nép« cz. közleményben látta a jogosulatlan politizálást és e miatt emelt vádat ellene és eme vád alapján a törvényszék végtárgyalást is tűzött ki. A megtartott végtárgyaláson azonban nemcsak eme közlemények miatt, hanem a vád tárgyává nem tett »Hol van Ausztria?«, »Keleti események« és »Országgyűlés« című cikkek miatt is felelősségre vonta. A vádlott Tóth Pál ugyan csak a fentebb jelzett közleményre, a mely vádolva volt, terjesztette elő védelmét, de a törvényszék mégis olyan indoklással, hogy az itt elősorolt cikkekben is jogosulatlan politikát üzött, összbüntetésül egy hónapi fegyházra és ötvenforint pénzbírságra ítélte. A kir. tábla most, — mint az Ügyvédek Lapja írja, — ezt az ügyet a következő indoklással megsemmisítette: »Minthogy olyan cikkelyek miatt lett a vádlott elítélve, melyek közül négy miatt vádolva sem volt, minthogy a vádrendszernek, mely kiválóan a sajtó terén elkövetett törvénytörés esetét szorosan betartani, a leg-sarkalatosabb elvét sértette meg azáltal a kir. törvényszék, hogy olyan fölött ítélte, a mi a vád tárgyát nem képezte, minthogy eme per-jogi sérelem következtében az ügyet érdemben felülvizsgálni nem lehet, kellett a szabálytalan tárgyalást és ítéletet együtt hivatalból megsemmisíteni s a kir. törvényszéket szabályszerű végtárgyalás tartására és újabb ítélet hozatalára utasítani.«

Botrány a temetésén. Néha még a temetés sem megy csendben végbe, ezt is megzavarja valami kínos incidens. Így történt az tavaly nyáron a **Zsiros Péter** péterszegi volt tanító temetésén. A gyászszertartás után ugyanis a kántor, **Man Traján** bucsuztatót énekelt, a melynek az egyik strófája így hangzott:

Tisztelendő lelki atyám nagyon szépen kérem,
Fegyelmi vizsgálatot ellenem ne kérjen,
Majd ott fenn az égben jóért jóval,
Rosszért rosszal megfizetnek nekem.

Ennek a versszaknak az előzménye az, hogy a temető pap, **Pap János** csurafalvi lelkész fegyelmi vizsgálatot kért **Zsiros** ellen.

Man Traján a lelkésznek ezt a tettét nem helyeselte s ezért énekelt ezt a versszakot, a mi természetesen a gyászoló közönségben méltán nagy felháborodást keltett.

Ezenkívül a kántor még egy más alkalommal is megtámadta a lelkészt s őt becsületében megsértette.

A törvényszék tegnap a vádlottat az első — a temetésen csinált — tettének következményei alól felmentette, a becsületsértésben azonban bűnösnek mondta ki s ezért 5 forint pénzbüntetésre ítélte.

Pálmai Ilka mint alperes. A millenáris kiállítás idejéből Pálmai Ilkának egy emléke maradt. Ez az emlék nem más, mint az a pör, melyet a jegybérlő konzorcium indított ellene. A művész nő ugyanis egy hangversenyre szerződött a konzorciummal, de aztán lemondott. Eddig a dolog rendben lett volna, csak hogy Pálmai a jegybérlőktől a hangverseny kontójára 1000 forint előleget kapott s bár a hangverseny elmaradt, mégsem adta vissza a pénzt. A jegybérlők erre bepörölték az énekesnőt a budapesti törvényszéknél és kétezer forintot követeltek rajta, Pálmai Ilka illetékességi kifogást emelt, mert ő Bécsben lakik. A törvényszék azonban megállapította a maga illetékességét először is azért, mert a szerződést Budapesten kötötték volt, másodsor azért, mert Pálmai Ilkának Budapesten kellett volna énekelnie. A primadonna az illetékesség dolgában a kir. ítéletáblához felebbezett, amely azonban Hajdu táblai bírósága mellett tegnap helybenhagyta a törvényszék végzését.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

54

Az öröm nem ölte meg a férfit. A két elhagyott felfedezte egymást — a két elárvult lélek — ismét egyek lettek.

Először kölcsönösen felvilágosították egymást . . . mennyi beszélni valójuk volt.

Kis kéz nehezedett vállamra. Meglepetten néztem fel. D' Aloes grófné állott mögöttem felöltözve a kimenésre.

— Kérem majd máskor folytassa — a kocsi már vár bennünket fél órája, — szólt mosolyogva.

Nem vettük észre mikor belépett.

— Jó tehát majd máskor! — mormolta **Petrovna Olga** hercegnő.

Köszönöm kedves barátom — a viszontlátásra.

Lekisértem a hölgyeket a kocsihoz, én is felültem egyre, hogy Ilonához siessek — Sokáig beszélgettünk.

XXII. FEJEZET.

Másnap reggel mindnyájan a Piffi palota felé mentünk, hogy az ott levő műkincseket megnézzük.

A hercegnő kis idő múlva magához intett.

— Itt megfulladok — panaszkodott. — Kérem Miklós vezessen a kertek fele. Azt hiszem ott nem ér ugy a nap, kellemesebb lesz. Nem sokára odaértünk, egy lőczára ültünk és kis ideig hallgatagon néztünk a távolba.

— Folytassa az elbeszélést Miklós! — szólt a hercegnő hirtelen.

A bárónő . . . hogy lehetett az, hogy ő semmit sem tudott róla.

— Oh nagyon természetes a dolog — hát mire való egyébre rokonainak alá való mesterkedése, mely ugy a férjet, mint a nőt szerencsétlenné tette. — Feletem rövid gondolkodás után.

— Kegyelmes Ur Iste! — szólt a hercegnő kérdőleg nézve rám.

— Nos tehát akkor minden világos lett kettőjük előtt. — Mindegyik elbeszélte a maga életét . . . a napvilág behatott e sötét dolgokba. Most már belátták a csel és ravaszság mély örvényébe — és késő!

Akkor csak bosszúságból ment el **Melania** férjétől, csak büntetni akarta — — — azt akarta, hogy vágyódjék utána. Berlinben várta egy napig — azt hitte, hogy férje utána megy, lábai elé borul és ő aztán nagy kegyesen megbocsát.

Mikor az éj beállott, újra összepakolt és tovább ment rokonaihoz, mert tudta, hogy férjének ezzel okozhat nagy fájdalmat. A legrosszabb uton, rossz postakocsin, csalódás és fájdalom közt ért oda, a lelkiismeret is furdalta. Folyton növekvő aggodalom közt várta férjét, vagy legalább is levelet tőle — vagy csak néhány sort — — — egy szót — az engesztelő szót — hiában — — — egy sor sem jött.

Rokonai — gondolni lehet — tárt karokkal fogadták az elvakult nőt. — Ravasz, két-szintű részvétellel, jó akarattal vették pártfogásukba — ők is békét óhajtottak, de természetesen a maguk módja szerint.

Igy telt el néhány nap. Borzasztó napok voltak. Mennyire bánta **Melania** a dolgot, hogy férjét beteggé tette, megkínozta, mennyire vágyódott utána, csak egy csókja, egy szelid pillantása után. — Mennyire szerette férjét — — — kimondhatlanul. És a férj leveleiből nem tudott meg egy árva sort sem.

Levélíráshoz fogott, hosszú, panaszos, fájdalmas levelet írt.

Szívából bántódott. — Tudta, hogy csak ez kell **Konstantinnak**, rögtön jönni fog, boldog lesz. Ujra hiába volt minden, hiába várta.

Melania magán kívül volt — — — újra és újra írt — — — szót sem kapott — — — életjelt

sem. Végre tudni akarta, hogy férje csakugyan tudni sem akar róla — látni sem akarja újra, írt — — és meggyőződött.

(Folyt köv.)

TÁVIRATOK.

Az önálló rendelkezés.

Budapest, nov. 5. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű pártban nagy konsternációt keltett az ellenzék kitartó, folyton megújuló küzdelme, mely a kormányt tevékenységében visszatartja. Hir szerint **Bánffy** br. miniszterelnök két hét múlva benyújtja javaslatát az önálló rendelkezésről.

Bánffy br. miniszterelnök diszpolgár.

Budapest, nov. 5. (Saj. tud. táv.) A fővárosban mozgalom indult meg, hogy **Bánffy** Dezső br. miniszterelnököt **Budapest** diszpolgárává válasszák meg.

Dreyfus-ügy.

Páris, november 5. A párisi »Figaró« szerint a semmitőszéknek eltökélt szándéka, hogy kihallgatja **Frey** cinet hadügyminisztert és beéri nyilatkozatával, anélkül, hogy a titkos ügyiratokat megvizsgálja. A »Fronde« fentartással jelenti, hogy **Picquart** ezredest ma porénekes beszűntetésével kapcsolatosan szabadon bocsátják. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, november 5. (Saját tud. táv.) A semmitőszék a Dreyfus-ügyben megkezdte előkészületeit. Mindenekelőtt kedden ki fogja hallgatni az ott volt hadügyminisztert: **Mercier-t**, **Billot-t** **Zurlinden-t**, **Chanocne-t** és **Cavaignac-ot**. A semmitőszék a Dreyfus-ügy titkos iratait okvetlenül elkéri. **Boauld** tábornok, aki ez okból nevezetett ki, **Renouard** tábornok helyére, az iratokat ki fogja szolgáltatni.

Chile és Argentina.

Valparaiso, nov. 5. A szenátus tegnap zárt ülésben 16 szavazattal 2 ellenében elfogadta az Argentinával kötött egyezménynek a Puma-Atacama-ügyet szabályozó rendelkezését. E határozat alapján a hadügyminiszter kiadta az utasítást, hogy a nemzetőrség behívása megszüntetendő. (Magy. Táv. Ir.)

Feloszlott vasut-társaság.

New-York, nov. 5. A legfelsőbb törvényszéknek ama határozata következtében, hogy a nagy vasuti fővonalak Joint Traffic Association néven ismert társulata törvényellenes, a társulat felügyelő bizottsága kimondta a feloszlást. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Őszi vagy tavaszi faültetés.

Sok tinta elfolyt már a feletti vitában, hogy vajjon az őszi vagy a tavaszi faültetés előnyösebb-e?

A legtapasztaltabb gyümölcsészek abban mégis általában meggyeznek, hogy az őszi ültetés, ha az idejében, jól előkészített és kellően megülepedett földbe történik s a vidék climája nem valami nagyon zord, — előnyösebb a tavaszinál.

Az ősszel ültetett fa még az őszi folyamán forranyt (kallus) képez a gyökér metszalapjain

s tavasszal majdnem egyidejűleg fakad azon fákkal, mik átültetést nem szenvedtek; a nyár folyamán erőteljesebb és hosszabb hajtásokat nevel; forróságot, szárazságot sokkal jobban elűr, mintha az ültetés tavasszal történt volna.

Eghajlatunk alatt rendszeren szép és állandó őszi idő, későn nyíló és felette szeszélyes tavaszok uralkodnak. Így aztán tavasszal igen későre marad a faültetés; mert tavasszal csak akkor tanácsos fát ültetni, midőn a talaj már kellően felmelegedett s némileg az idő állandóságára lehet következtetni: A tavasszal ültetett fa sokkal több öntözést kíván a nyári időszakon át, ha azt a kiszáradástól meg akarjuk óvni.

Az őszi ültetés azonban csak úgy hozza meg az óhajtott sikert, ha az *idejében* történik. Fagyos időben már nem tanácsos ültetni. Sőt az is kívánatos, hogy az ültetés után még egy darabig enyhébb időre lehessen számítani az elültetett fa forrany képződése végett.

A bő iszapolással ősszel elültetett faaljára — töve körül — tanácsos falombot, fűrészport vagy más efféle melegítő és lazító anyagot halmazni, hogy alatta a kezdetleges gyökérek képződés annál inkább előmozdítsák.

A kényesebb fák törzsét pedig szalmával, náddal kell bekötözni s óvni a tél hidege ellen; mert az átültetett fa mindég könnyebben fagy ki, mintha előbbi helyén érintetlen maradt volna. Különösen áll ez a finomabb fajú őszi barackokra s a diófára.

Mivel pedig — főleg körtefát — semmikép sem tanácsos mély gödör készítése nélkül ültetni, a legalább méter mély gödört *idejében* kell elkészíttetni, hogy az ültetés idejéig a föld megülepedhessék. A gödörbe csakis a legjobb minőségű föld, tehát a talaj felszine avagy más valamely jó föld pl. erdőföld töltsendő.

Ha igen megkésznék ősszel a faültetéssel, akkor már tanácsosabb volna azt — kivált kötött, nehéz talajban — tavaszra hagyni. Ez esetben a fákat védett helyen gondosan elvermeljük s tavasszal áprilisban, midőn már jól kimelegedett az idő — a gyökereken új metszlap vágásával — bőséges iszapolás mellett (ez igen lényeges, kivált tavasszal) elültetjük azokat, amidőn is ha fánk másképp egészségesek voltak, ritkán szokott egy is kimaradni.

S még az ilyen is többnyire megmenthető. Ha t. i. azt vennők észre, hogy valamely fánk tavasszal nem akar indulni, midőn a többiek már kihajlattak, pedig van még élet benne (nem ránczosodott össze), akkor vegyük azt ki tövestül, minden gyökerén vágjunk új metszlapot, állítsuk azt (csak a tövét a gyökerekkel) 24—48 órára vízbe s aztán annak rendje s módja szerint ültessük el újra. Így rövid idő alatt ki szokott hajtani. Ellenben magára hagyva, e segítség nélkül, ki szokott száradni.

Sok fa pedig azért hajt későn ki vagy igen tökéletlenül, mert a koronája nem lett ültetésekor visszavágvva, megmeteszve. A túl hosszú egy éves hajtások ültetésekor mindenesetre visszavágandók. *Mártonfalvi.*

A legtöbben azt hiszik, hogy a borokat csak azért kell lefejtetni, hogy a hordóban képződött üledéktől megszabadítsuk, pedig ez nem áll; a lefejtésnek az új bornál az is a célja, hogy az a levegővel minél jobban keveredjék, akkor több üledéket fog ugyan verni, de hamarabb oda jutunk, hogy ülepék nem képződik többé, vagyis a mint az új borokat, ha csapról fejtjük le, arról gondoskodjunk, hogy az a levegővel lehetőleg érintkezzen. A lefejtésnél arra is ügyeljünk, hogy a hordó, a melybe fejtjük a bort, tiszta legyen. Ha a hordót forró vízzel jól kimostuk — feltéve, hogy penészes nem volt, — éppen nem lesz szükség a kénezésre, ami a bort legalább is gyanússá teszi, úgy, hogy jóra való vinczellérek ma már éppen nem szoktak kéneznit s csakugyan mindenki meggyőződhetik róla, hogy kénezés nélkül is igen jól eltarthatjuk borainkat. A kénezett borból inni egészségtelen s ha sokszor kéneztünk, a bor még akkor is egészségtelen lesz, midőn már a kén szagát egyáltalán nem is érezhetjük benne többé. De nemcsak a hordó, hanem a csapok is lehetnek hibásak; miéért azok tisztaságáról is szerezzünk meggyőződést, mielőtt a lefejtéshez fognánk, mert ha ezekben megsavanyodott bor ivódott be vagy éppen meg is ceze-

tesedett, akkor az mind azt a bort megronthatja, a mivel csak érintkezik. A külföldiek május előtt rendeseá háromszor fejtik le az új bort. — Az ó bort azonban úgy kell lefejtetni, hogy a levegő minél kevesebbet érintkezhesse vele, mert csak gyengitené és erőltetené azt. Ha az új bort kellő időben, május előtt, 3—4-szer lefejtjük, az legtöbb esetben annyira megtisztul s annyira kifejlődik, hogy össze sem lehet hasonlítani az olyan borral, a melyet nem így fejtettünk le. Azután pénzbe sem kerül; jó lesz megpróbálni!

Rothadó almák. Az idén a télire eltett almák nagy mértékben rothadnak. Az ilyen almákat, a hibás részek kivágása után 1—2 cm. vastag darabokra kell vágni s a kemenczében — legcélszerűbb sütés után — megszalni. Az aszalt szeleteket zacskóban vagy szinórra fűzve lehet eltenni, de száraz helyre, télen pedig kemence melletti szekrénybe, mert hideg, nedves időben könnyen megnedvesednek és penészesednek. Használat előtt az almadarabokat jól megmossuk. Felemlítjük itt, hogy egy külföldi gazda nagyon ajánlja a homokot a gyümölcsök téli eltartására. De a homok igen száraz és finom legyen. Ágyazzuk bele aztán a gyümölcsöt, de úgy, hogy egymást ne érje.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, november 5.

Buza márcziusra	9.61
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.64
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.60
Zab őszre	5.90

Értéktőzsde

B u d a p e s t, november 5.

Az irányzat nyugodt.

Oszták hitel	351.40
Magyar hitel	379.25
Allamvasut	347.75
Salgótarjáni	608.—
Wagon-kölesön	259.50
Villamos vasut	224.—
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	859.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	261.50
Magyar jelzálog	237.—

B é c s, november 5.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	350.35
Magyar hitel	379.70
Allamvasut	846.75
Birodalmi márka	58.92

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 5-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	97.00
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	119.—

Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	100 —
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	161.50
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölesön	137.75
Oszták járadék papírban	100.75
Oszták járadék ezüstben	100.60
Oszták járadék aranyban	119.75
Oszták korona járadék	101.25
1860. Oszták államsorsjegyek	140.50
Oszták magyar bankrészevény	914.—
Magyar hitelbankrészevény	379.50
Oszták hitelintézeti részevény	351.50
Páris vista	34.80
Német birodalmi márka	58.87
London vista	120.50
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ő csász. és apost. kir. Felségének elhatározása folytán.

A birodalom innenső részének polgári jótékony célokra szánt

XXXII cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerűleg engedélyezett — **pénzsorsjáték 12.034 nyereményt** tartalmaz **készpénzben, 401.800 korona** végösszegben.

A Főnyeremény

200.000

koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottojövédék kezeskedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1898. évi decz. hó 15-én történik.

☛ Egy sorsjegynek ára 4 korona. ☛

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7-ik szám. alatt, lottojüjtődékben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottojövédék igazgatóság
államsorsjátéki osztályától.

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala. Általános Asbetáru gyár. Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalpallal bélelt cipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Kitudók egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide. Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

K R A H L, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja: Tisztelt Doktor ur! Az asbestbetétű cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. Tisztelő hive: WEKERLE SÁNDOR.

Nincs többé lábfájás

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől. Sem tyukszem, sem izzadó láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Hügyes-léle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el. Kettős vastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele. Az Asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Viszonteladónak megfelelő árengedmény.

136 25—50

Általános Asbetáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.

**Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.**

Ezen hírneves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító beürzőségi alkalmatosságként a köcsvény-nél, csuszánál, tagzsárgaságnál és meghúléknél és az orvosok által beürzősölésre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakarora Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban májdnem minden gyógyszerárban készletben van; a főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten**, Bevásárlás alkalmával igen óvatosok legyünk, mert több kisebbbértéki utárat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni**, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. **RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállító, RUDOLSTADT.**

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nikel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbakké. Ára darabonként 3 forint. Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításán kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint. A penge *** csillagos acézból és a többi részei alpacéból vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető: **POLLÁK SÁNDOR** főbizományosnál, **BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.** Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ
Részvény-Társaság.
Alaptőke 4,800,000 korona.
Góliát maláta-sör.
Bajor módra készült ezen legújabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemű külföldi árukat kiszorítsa. Kellemes zamatja miatt kedvelt üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szaktekinlélyek melegen ajánlják, különösen **dr. Korányi Frigyes** és **dr. Kélli Károly** egyetemi tanár urak tanúsítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóan bizonyult.
Idég bajokban, vérszegénységűnél, emésztési zavaroknál, gyengeségűnél maláta-sörünk kétségtelesen valódi gyógyító szer.
Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palaczk 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.
Kis láda: 30 kis palaczk 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállítva utánvétellel.
Hónapokig eltartható.
A ládákért és palaczkokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak bérmentes visszaváltásakor visszaszolgáltatjuk.
Megrendeléseket elfogadjuk: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII. Kertész-utca 40. és helybeli főraktárosunk:
POPPER JÓZSEF.

251 12-20

A leghatásosabb HÁZISZER, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkatrészeit eltávolítja (az egészség fentartásának első feltétele) úgy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbajt u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőgés, felfuvódás, hányás, has s gyomor-fájás, gyomorgörcs, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, a ranyér, nőibajok s bélbajokat

Dr. Rosa életbalzsama

Mindennemű gyuladás seb és daganat ellen több ezer köszönőirat által biztos hatásnak elismert szer: Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedésnél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyedésnél, pokolvárnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Minden gyuladás, daganat keményedés a leg- rövidebb idő alatt meggyógyíttatik; ha azonban genyedés áll be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyíttatik.

PRÁGAI HÁZIKENŐCS

Fragner B. gyógytárából, Prága 203-III.
E szer felfrissíti, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tiszta vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű házi-szer.
Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.
A gyógyulás fájdalom nélküli s a kenőcs hűsítő hatással van
Egy adag 25 kr és 35 kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁSI! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket megfigyeljük. Mert csakis az a valódi Rosa-féle balzsam a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi prágai házi-kenőcs, a melyen a háromszögletű védjegy feltalálható. A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.

Sok ezer köszönőlevél meglekinthető.
Raktár Budapesten: **Török J. Egger A.** gyógyszerészeknél; **Thallmajer és Seitz,** Kochmeister utódainál és 71 15-25 **Hering Sándornál** Nagyváradon.

A készítő főraktára: **FRAGNER B.** gyógyszerárában a „Fekete Sas” Prága, Ecese der Ppornergasse Nr. 103.

Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Kapható lapunk kiadóhivatalában.

**MINDEN SORSJEGY UTÁNFIZETÉS NÉLKÜL
MIND A 6 HUZASON JÁTSZIK**

ÚJSÁGÍROK SORSJÁTÉKA

**FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA**

5 NYEREMÉNY 20.000 KORONA stb. stb.

AZ ÖSSZES NYEREMÉNYEKET KIVANATRA 20% LEVONÁSSAL
AVALLALAT KÉSZPÉNZBEN VISSZAVÁSÁROLJA.

EGY SORSJEGY ÁRA: 1 KORONA

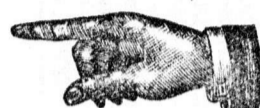
Huzás már 1899. január hó 4-én.
Sorsjegyeket ajánl:
Takarékpénztár.

Hirdetések felvételnek
a „TISZÁNTUL”
kiadóhivatalában.

Alólirt föelárusító által több nagy nyeresemény között
f. év márczius hó 22-én

60,000 kor.

f. év április hó 6-án a

600,000 kor.

jutalomdíj fizettetett ki.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY A LEGSZERENCSESEBB ESETBEN

EGY MILLIÓ KORONA.

Első osztályu eredeti sorsjegyek árai :

egy egész
6.— írt

egy fél
3.— írt

egy negyed
1.50 írt

egy nyolczad
75 kr.

A sorsjegyeket utánvétellel küldöm, de az összeg postautalványon vagy ajánlott levélben is beküldhető. A hivatalos tervezetet minden megrendeléshez ingyen mellékelem. A huzási jegyzéket minden további felszólítás nélkül a huzás megtörténte után azonnal beküldöm.

Sziveskedjek b. megrendelését mielőbb hozzám, mint a sorsjegyek eladásával megbízott föelárusítóhoz juttatni

Bihari Ede **BUDAPEST,**
Granátos-utczá 14.

HUZÁS
1898. november 17. és 18.

100,000 sorsjegy
50,000 nyeresemény.

JANKY ANTAL utóda **KISS KÁROLY**

Nagyváradon, Szent László-tér.

Ajánlja: fűszer, bor, csemege, ásványviz, petroleum, lámpa és kosár áru kereskedést.

S a beállott idény alkalmából következő főbb czikkekre hívja fel a tisztelt közönség becses figyelmét: Mindenféle páczolt, füstölt, olajos és sós halak, halikra. Bozeni conservek és befőztek; külföldi és hazai sajtok, prágai és kassai sodar főzve és nyers füstölt állapotban, vegyes fölvágottak és Október 15-től kezdve naponta friss paprikás és tormás szepességi kolbászkák. Főzelékekből borsó- sárga és zöld szemes, lencse zsuzsukmentes; szárított zöldségek, különösen zöldpaszuly, czukorborsó és Julien. A legkedveltebb minőségű rumok, kínai és orosz theák, magyar és angol Theasütemények, magyar és francia pezsgők és Cognacok, kül- és belföldi borok, likörök és égetett szeszes italok megbízható pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett. Kifünő asztali bor 1 liter 38 és 45 kr.

Lámpák

a világhírű Ditmár R. gyárából.

Ezen lámpákkal érhető el a legjobb világítás. Raktáron tartók mindennemű asztali-, irodai-, fali- és függő lámpákat, úgy csillárokat is nagy választékban mind gyári áron.

Lámpa alkatrészek

u. m. égők, betétek, lángoszlopok, golyó és borítótartók, lámpacsövek, lámpagolyók és borítók különféle kivitelben. — Valódi Ditmár-féle lámpapabelek stb. stb. külön-külön is kaphatók e czélra berendezett üzletben.

Különös figyelmet érdemelnek és legalkalmasabb nagyobb termék és iskolahelyiségek kivilágításához a Ditmár-féle szabadalmazott

„ASTRAL” függőlámpák

58, 104, 130 normális gyertyafényű világítással s továbbá a kitünő szerkezetű

„FAVORIT” irodai és asztali lámpák

21 és 35 gyertyaerősségű világítási fényvel. Üzletben lámpák ujtása, esetleg átalakítása is elvállaltatik.

PETROLEUM,

melyből mindig csak a megbízhatóbb I-ső minőségű gyártmányt tartom s a legmagasabb gyulékonyaság fokot, (tehát nem robbanó és füstölő) árusítom el. — **Császárolaj,** valódi brémai és tiszta **lámpaolaj,** **Parafin Stearin** és **fagygyu-gyertyák** minden minőségben.

A petroleumot — csakis a legjobbat — ólomzáros 5 literes kannákkal

előre történt megrendelésre

házhöz szállítva is

kihordatom, külön e czélra berendezett kocsimmal.

Fás és utazó kosarak

minden nagyságban esinos kivitelben igen előnyös áron

Kiváló tisztelettel:

Janky Antal utóda
Kiss Károly.